

Ontwerp van een besluit houdende regels met betrekking tot de eigen bijdrage voor de rechtzoekende in geval van verlening van gesubsidieerde rechtsbijstand alsmede enige nadere regels omtrent de vaststelling van de financiële draagkracht van de rechtzoekende (Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Justitie van ..., nr. ...;

Gelet op de artikelen 25, zesde lid, 34a, vijfde lid, 34d, derde lid, en 35 van de Wet op de rechtsbijstand;

De Raad van State gehoord (advies van ..., nr. ...);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Justitie van ..., nr. ...;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Wet op de rechtsbijstand;
- b. eigen bijdrage: eigen bijdrage, bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de wet; en
- c. draagkracht: draagkracht zoals die overeenkomstig de wet wordt berekend.

HOOFDSTUK 2. EIGEN BIJDRAGE

Artikel 2

1. De eigen bijdrage, die een natuurlijk persoon verschuldigd is voor de verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging, bedraagt in gevallen waarin uitsluitend zijn inkomen of vermogen in aanmerking wordt genomen:

- a. € 94,-, indien het inkomen niet hoger is dan € 16 200,-;
- b. € 148,-, indien het inkomen meer dan € 16 200,- en ten hoogste € 16 700,- bedraagt;
- c. € 255,-, indien het inkomen meer dan € 16 700,- en ten hoogste € 17 500,- bedraagt;
- d. € 449,-, indien het inkomen meer dan € 17 500,- en ten hoogste € 19 300,- bedraagt; en
- e. € 705,-, indien het inkomen meer dan € 19 300,- en ten hoogste € 22 900,- bedraagt.

2. De eigen bijdrage, die een natuurlijk persoon verschuldigd is voor de verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging, bedraagt in andere gevallen:

- a. € 94,-, indien het inkomen niet hoger is dan € 22 500,-;

- b. € 148,-, indien het inkomen meer dan € 22 500,- en ten hoogste € 23 300,- bedraagt;
- c. € 255,-, indien het inkomen meer dan € 23 300,- en ten hoogste € 24 600,- bedraagt;
- d. € 449,-, indien het inkomen meer dan € 24 600,- en ten hoogste € 27 300,- bedraagt; en
- e. € 705,-, indien het inkomen meer dan € 27 300,- en ten hoogste € 32 400,- bedraagt.

3. In afwijking van het eerste onderscheidenlijk tweede lid bedraagt de eigen bijdrage, die een natuurlijk persoon verschuldigd is voor de verlening van rechtsbijstand bestaande uit het geven van eenvoudig rechtskundig advies, in gevallen waarin uitsluitend zijn inkomen of vermogen in aanmerking wordt genomen onderscheidenlijk in andere gevallen:

- a. € 38,-, indien het inkomen ten hoogste € 16 700,- onderscheidenlijk ten hoogste € 23 300,- bedraagt; en
- b. € 69,-, indien het inkomen meer dan € 16 700,- en ten hoogste € 22 900,- onderscheidenlijk meer dan € 23 300,- en ten hoogste € 32 400,- bedraagt.

4. De eigen bijdrage, die een rechtspersoon verschuldigd is voor de verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging, bedraagt € 705,-.

Artikel 3

1. De inkomensgrenzen, bedoeld in artikel 2, eerste tot en met derde lid, alsmede de hoogten van de eigen bijdragen, bedoeld in de artikelen 2 en 4, worden jaarlijks met ingang van 1 januari aangepast met het percentage waarmee het indexcijfer van de lonen op 31 oktober van het voorafgaande jaar afwijkt van het overeenkomstige indexcijfer op 31 oktober in het daaraan voorafgaande jaar, met dien verstande dat de aan te passen inkomensgrenzen worden afgerond op het naastliggende veelvoud van € 100,- en de aan te passen hoogten van de eigen bijdragen worden afgerond op het naastliggende veelvoud van € 1,-. Artikel 1 van het Besluit omschrijving indexcijfer is van overeenkomstige toepassing.

2. Onze Minister maakt jaarlijks de geïndexeerde bedragen, bedoeld in het eerste lid, bekend door publicatie in de Staatscourant.

Artikel 4

In afwijking van artikel 2, eerste en tweede lid, bedraagt de eigen bijdrage, die een natuurlijk persoon verschuldigd is voor de verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging, € 94,-, indien het gaat om de verlening van rechtsbijstand:

- a. in hoger beroep tegen de afwijzing van het verzoek om toepassing van de schuldsaneringsregeling, bedoeld in artikel 292 van de Faillissementswet;
- b. in de periode waarin de rechtzoekende in staat van faillissement verkeert;
- c. in de periode waarin de schuldsaneringsregeling, bedoeld in titel III van de Faillissementswet, van toepassing is; of
- d. in de periode gedurende welke een schriftelijk vastgelegd akkoord met betrekking tot een buitengerechtelijke schuldsanering, ondertekend door alle schuldeisers en de schuldenaar, overeenkomstig de daarin opgenomen verplichtingen wordt uitgevoerd en daarin in elk geval zijn opgenomen:
 - 1°. alle vorderingen van de schuldeisers alsmede een opgave van de inkomsten en het vermogen van de schuldenaar;
 - 2°. een beschrijving van het saneringsplan;

- 3°. het bedrag dat buiten de boedel wordt gelaten en berekend is overeenkomstig het rekenmodel dat door de rechter-commissaris in het faillissement wordt gebruikt voor de berekening van het inkomen, bedoeld in artikel 295 van de Faillissementswet;
- 4°. de verplichting voor de schuldenaar om de schulden, opgenomen in het saneringsplan, binnen een zo kort mogelijke termijn te betalen;
- 5°. de termijn gedurende welke het saneringsplan van kracht is, met een maximum van drie jaar; en
- 6°. dat, indien een organisatie de sanering begeleidt, deze organisatie telkens na verloop van zes maanden ten behoeve van de schuldeisers een verslag uitbrengt over de uitvoering van het saneringsplan alsmede een voorstel doet voor de aanpassing van het bedrag dat buiten de boedel wordt gelaten.

Artikel 5

1. Indien binnen zes maanden na verlening van een toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand aan een natuurlijk persoon, onder oplegging van een eigen bijdrage als bedoeld in artikel 2, eerste of tweede lid, of artikel 4, een of meer toevoegingen ten behoeve van rechtsbijstand worden verleend aan dezelfde persoon of aan degene met wie hij een gezamenlijke huishouding voerde op het moment van verlening van eerstgenoemde toevoeging, draagt de eigen bijdrage bij de eerstvolgende en de twee daaropvolgende toevoegingen ten behoeve van rechtsbijstand binnen genoemde termijn van zes maanden, vijftig procent van de eerst opgelegde eigen bijdrage.
2. Voor de toepasselijkheid van het eerste lid wordt met toevoegingen waarbij geen eigen bijdrage wordt opgelegd geen rekening gehouden. Met toevoegingen die zijn verleend aan degene die met de natuurlijk persoon een gezamenlijke huishouding voert, wordt voor de toepasselijkheid van het eerste lid alleen rekening gehouden, indien deze persoon hierom verzoekt en het een zaak betreft waarin geen onderling tegenstrijdige belangen aan de orde zijn.
3. Indien de eigen bijdrage bij een volgende toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand zonder toepassing van het in het eerste lid bedoelde kortingspercentage lager is dan met toepassing van dit percentage, legt de raad de laagste eigen bijdrage op. De termijn van zes maanden, bedoeld in het eerste lid, vangt in dit geval aan op het moment van verlening van de toevoeging waarbij de laagste eigen bijdrage is opgelegd. De tweede volzin is niet van toepassing indien de volgende toevoeging, bedoeld in de eerste volzin, een toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand bestaande uit het geven van eenvoudig rechtskundig advies betreft.

Artikel 6

1. De raad legt geen eigen bijdrage op in geval van een toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand aan:
- a. personen die uitsluitend zijn aangewezen op verstrekkingen, weergegeven in zowel de Regeling opvang asielzoekers als de Regeling verstrekkingen asielzoekers en andere categorieën vreemdelingen 2005;
 - b. personen wier vrijheid rechtens is ontnomen en die geen inkomsten meer hebben uit een dienstbetrekking, beroep of bedrijf, sociale verzekering of sociale voorziening;
 - c. personen die een vordering in kort geding instellen tegen een beslissing als bedoeld in artikel 38, vijfde lid, derde volzin, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen; en
 - d. minderjarigen ten behoeve van wie een bijzonder curator als bedoeld in artikel 250 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is benoemd.
2. De raad kan beslissen om geen eigen bijdrage op te leggen in geval van een toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand, indien de rechtzoekende geen inkomen of vermogen heeft.

Artikel 7

De rechtzoekende is geen eigen bijdrage verschuldigd voor de verlening van rechtshulp.

HOOFDSTUK 3. VASTSTELLING FINANCIËLE DRAAGKRACHT

Artikel 8

Indien de rechtzoekende minderjarig is, wordt voor de vaststelling van de financiële draagkracht het inkomen en vermogen van zijn ouder of ouders in aanmerking genomen, tenzij:

- a. de minderjarige 16 jaar of ouder en uitwonend is;
- b. de minderjarige thuiswonend is en de ouder of ouders geen kinderbijslag voor hem ontvangen; of
- c. de rechtsbijstand waarvoor de toevoeging wordt aangevraagd betrekking heeft op een geschil van de minderjarige met de ouder of ouders.

Artikel 9

Indien de rechtzoekende een rechtspersoon is, kan hij bij de indiening van de aanvraag om een toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand volstaan met het overleggen van de meest recente jaarrekening. De raad kan verlangen dat de rechtspersoon in aanvulling hierop andere bescheiden overlegt.

Artikel 10

Indien het geschatte inkomen en vermogen van de rechtzoekende, bedoeld in artikel 34c, eerste lid, van de wet, binnen de grenzen, genoemd in artikel 34, eerste en tweede lid, van de wet, valt, maar de terugval in het inkomen en vermogen, bedoeld in artikel 34c, eerste lid, van de wet, minder dan 15% bedraagt, wordt hem door de raad desondanks een toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand verleend.

HOOFDSTUK 4. OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 11

Het Besluit draagkrachtcriteria rechtsbijstand wordt ingetrokken.

Artikel 12

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 13

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Justitie,

Besluit van ... houdende regels met betrekking tot de eigen bijdrage voor de rechtzoekende in geval van verlening van gesubsidieerde rechtsbijstand alsmede enige nadere regels omtrent de vaststelling van de financiële draagkracht van de rechtzoekende (Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand)

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Voor rechtzoekenden geldt dat zij voor de verlening van gesubsidieerde rechtsbijstand in beginsel een eigen bijdrage zijn verschuldigd. Tot nu toe waren de regels over deze eigen bijdrage in belangrijke mate opgenomen in de artikelen 35 en 36, tweede lid, van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb). Vanwege de wijziging van deze artikelen, zoals die is opgenomen in het voorstel van wet tot wijziging van de Wet op de rechtsbijstand houdende herijking van de verlening van de rechtsbijstand door de raden voor rechtsbijstand en de invoering van een lichte adviestoevoeging alsmede de regeling van de vergoeding van mediation (Kamerstukken II 2005/06, 30 436, nr. 2), zal de regeling van het onderwerp eigen bijdrage in de Wrb voortaan echter worden beperkt tot de bepaling dat rechtzoekenden een eigen bijdrage zijn verschuldigd, tenzij bij algemene maatregel van bestuur anders is bepaald. Daarnaast blijft in de Wrb voor enkele bijzondere vormen van rechtsbijstand worden geregeld dat hiervoor geen eigen bijdrage is verschuldigd (artikelen 43 en 44, vierde lid (nieuw)). De overige regels omtrent de eigen bijdrage worden voortaan bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld. Dit besluit bevat die regels.

De in dit besluit opgenomen regels betreffen ten eerste datgene wat tot nu toe met betrekking tot de eigen bijdrage in de artikelen 35 en 36, tweede lid, van de Wrb werd geregeld. Daarbij gaat het met name om bepalingen over de verschillende inkomenscategorieën, de daarbij behorende hoogten van de eigen bijdrage en de jaarlijkse indexering van de eigen bijdragen. Benadrukt wordt dat de overheveling van deze bepalingen naar dit besluit geen wijziging in materiële zin behelst. Ten tweede bevat dit besluit de bepalingen die tot dusverre in het Besluit draagkrachtcriteria rechtsbijstand (Bdr) waren opgenomen over vrijstelling of vermindering van de eigen bijdrage. Nu laatstvermeld besluit hierdoor alleen nog maar enkele bepalingen met betrekking tot de vaststelling van de financiële draagkracht van rechtzoekenden zou omvatten, is reden gezien ook deze bepalingen over te hevelen naar dit besluit en het Bdr in te trekken. Tenslotte regelt dit besluit de lagere eigen bijdrage in geval van een toevoeging voor eenvoudig rechtskundig advies (lichte adviestoevoeging) alsmede de onverschuldigdheid van een eigen bijdrage in geval van rechtshulp. In beide gevallen is regeling hiervan nodig geworden vanwege de in bovenvermeld wetsvoorstel vervatte herziening van het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand, die met name een duidelijke scheiding van de verlening van rechtshulp en de verlening van verdergaande rechtsbijstand alsmede de introductie van een afzonderlijke toevoeging voor eenvoudig rechtskundig advies behelst. Aangezien deze herziening ook de afschaffing van het verlengd spreekuur behelst, kunnen de op de daarvoor verschuldigde eigen bijdrage betrekking hebbende bepalingen in de Wrb (artikel 35, eerste lid) en het Bdr (artikelen 11c, 12 en 16) komen te vervallen. Opgemerkt zij tenslotte nog dat de regels over de eigen bijdrage in geval van mediation op basis van een toevoeging, waarvoor bovenstaand wetsvoorstel de grondslag in het leven roept, worden opgenomen in een afzonderlijk besluit.

Dit besluit heeft geen zelfstandige financiële gevolgen. Voor zover dit besluit financiële consequenties heeft, houden zij verband met het bovenvermelde wetsvoorstel. Verwezen zij naar de toelichting op de financiële gevolgen van dat wetsvoorstel (Kamerstukken II 2005/06, 30 436, nr. 3).

Aan dit besluit zijn geen administratieve lasten voor de burger of het bedrijfsleven verbonden, mede omdat het in hoofdzaak bepalingen bevat die tot dusverre in de Wrb of het Bdr waren opgenomen.

2. Artikelsgewijs

Artikel 1

Dit artikel bevat enkele definitiebepalingen. De inhoud van het voormalige artikel 1 van het Bdr is hierin verwerkt.

Artikel 2

Dit artikel regelt de hoogte van de eigen bijdrage die de rechtzoekende in geval van verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging in het algemeen is verschuldigd. De inhoud van het eerste en tweede lid, waarin wordt geregeld welke eigen bijdrage een natuurlijk persoon in geval van een reguliere toevoeging ten behoeve van rechtsbijstand is verschuldigd, is ontleend aan die van het voormalige artikel 35, derde en vierde lid, van de Wrb, met inbegrip van de indexering overeenkomstig het (voormalige) artikel 35, vijfde lid, van de Wrb van de hierin opgenomen inkomensgrenzen en hoogten van de eigen bijdragen tot en met 1 januari 2008. Het derde lid regelt de hoogte van de eigen bijdrage die een natuurlijk persoon in geval van een lichte adviestoevoeging is verschuldigd. Met de introductie van de lichte adviestoevoeging wordt, vanwege de afschaffing van het verlengd spreekuur (waarvan de eigen bijdrage regeling vond in het voormalige eerste lid van artikel 35 van de Wrb), voorzien in een laagdrempelige mogelijkheid tot het verkrijgen van gesubsidieerde rechtsbijstand voor rechtzoekenden die eenvoudig rechtskundig advies van een advocaat behoeven. In geval van een lichte adviestoevoeging betaalt de rechtzoekende met het oog hierop telkens een eigen bijdrage die aanzienlijk lager is dan de eigen bijdrage die hij verschuldigd is wanneer op basis van een gewone toevoeging rechtsbijstand wordt verleend. De eigen bijdrage bij de lichte adviestoevoeging bedraagt voor rechtzoekenden met een inkomen op of net boven het bijstandsniveau € 38,- en voor andere minder draagkrachtige rechtzoekenden € 69,-. Bij het bepalen van deze hoogten is mede in ogenschouw genomen dat ook de hoogte van deze eigen bijdrage zodanig moet zijn dat rechtzoekenden hierdoor daadwerkelijk worden gestimuleerd om het gebruik van rechtsbijstand bewust af te wegen. Zie voor een nadere toelichting op de hoogte van de eigen bijdrage bij een lichte adviestoevoeging de nota naar aanleiding van het verslag bij bovengenoemd wetsvoorstel (Kamerstukken II 2006/07, 30 436, nr. 6). Het vierde lid tenslotte, dat bepaalt welke eigen bijdrage een rechtspersoon voor verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging verschuldigd is, vormt een vertaling van het voormalige artikel 36, tweede lid, van de Wrb.

Artikel 3

Dit artikel regelt de jaarlijkse indexering van zowel de in artikel 2 genoemde inkomensgrenzen als de in de artikelen 2 en 4 bepaalde hoogten van de eigen bijdragen. De inhoud hiervan is ontleend aan die van het voormalige vijfde en zevende lid van artikel 35 van de Wrb. Voor overheveling van ook het voormalige zesde lid van artikel 35 bestaat overigens geen reden; de hoogten van de eigen bijdragen worden immers niet meer bij wet, doch alleen bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld.

Artikel 4

In dit artikel wordt geregeld in welke gevallen een rechtzoekende voor de verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging, niet zijnde eenvoudig rechtskundig advies, in afwijking van artikel 2, eerste en tweede lid, telkens de laagst mogelijke eigen bijdrage is verschuldigd. De inhoud van dit artikel komt overeen met die van het voormalige artikel 11b van het Bdr.

Artikel 5

Dit artikel bevat de anti-cumulatiebepaling die tot dusverre was opgenomen in artikel 10 van het Bdr, met dien verstande dat hierin rekening wordt gehouden met de afschaffing van het verlengd spreekuur en de daarmee samenhangende introductie van de lichte adviestoevoeging. Deze bepaling strekt er onverminderd toe een natuurlijk persoon, aan wie binnen een tijdvak van zes maanden meerdere toevoegingen ten behoeve van rechtsbijstand worden verleend waarvoor een eigen bijdrage is verschuldigd, voor de tweede, derde en vierde vervolgtoevoeging ten behoeve van rechtsbijstand ten hoogste de helft van de eigen bijdrage van de eerste rechtsbijstandtoevoeging te laten betalen.

Artikel 6

De inhoud van dit artikel, waarin wordt geregeld dat rechtzoekenden in bepaalde gevallen zijn vrijgesteld van de eigen bijdrage, is ontleend aan het voormalige artikel 11 van het Bdr, met dien verstande dat vanwege het bepaalde in artikel 7a, derde lid, van de wet geen reden meer is gezien voor een afzonderlijke bepaling als die in de tweede volzin van het derde lid van dat artikel.

Artikel 7

Zoals hierboven is toegelicht behelst de in bovenvermeld wetsvoorstel vervatte herziening van het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand een duidelijke scheiding tussen de verlening van rechtshulp (rechtsbijstand bestaande uit het geven van eenvoudig juridisch advies waarbij geen sprake is van vertegenwoordiging van de rechtzoekende) en de verlening van verdergaande rechtsbijstand. Zie voor een nadere toelichting hierop de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2005/06, 30 436, nrs. 3) en de nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2006/07, 30 436, nr. 6) bij het voorstel van deze wet. Voor rechtshulp kunnen rechtzoekenden zich wenden tot het juridisch loket, zijnde de voorziening die de raden voor rechtsbijstand op basis van artikel 7, tweede lid, van de Wrb hiervoor hebben getroffen. Een toevoeging hoeft hiervoor niet te worden aangevraagd (zie artikel 24, eerste lid, Wrb). Verdergaande rechtsbijstand aan rechtzoekenden wordt verleend door de advocatuur; ten behoeve hiervan is wel telkens een toevoeging vereist. Dit artikel regelt dat de rechtzoekende geen eigen bijdrage is verschuldigd voor gesubsidieerde rechtsbijstand in de vorm van rechtshulp door het juridisch loket. Hiemee wordt uitvoering gegeven aan de aankondiging hiervan in onder meer bovenvermelde memorie van toelichting.

Artikelen 8 tot en met 10

Deze artikelen bevatten de bepalingen die tot dusverre met betrekking tot de vaststelling van de financiële draagkracht van rechtzoekenden waren opgenomen in de artikelen 2, 14 en 12a van het Bdr. Hierin wordt geregeld in

welke gevallen het inkomen van ouders van een minderjarig kind niet in aanmerking wordt genomen, welke bescheiden rechtspersonen bij een toevoegingsaanvraag moeten overleggen, en dat verlening van een toevoeging ook geschiedt indien sprake is van een terugval in inkomen van minder dan 15% maar het inkomen door peiljaarverlegging binnen de grenzen, bedoeld in artikel 34 van de Wrb, valt.

Artikel 11

Zoals hierboven is toegelicht worden de tot nu toe in het Bdr opgenomen bepalingen over de eigen bijdrage alsmede enkele hierin nog resterende nadere regels over de vaststelling van de financiële draagkracht overgeheveld naar het onderhavige besluit. De artikelen die overigens nog in het Bdr waren opgenomen (11c, 12 en 16) kunnen in verband met bovenvermelde afschaffing van het verlengd spreekuur komen te vervallen. Met het oog op het voorgaande wordt het Bdr ingetrokken.

De Staatssecretaris van Justitie,